

Andra delen

JURE SANGUINIS ERUMPENTES

Cap I

§ 1

I långliga tider lærer igenom Jordenes i Syndaflo den förändrade utseende, och ther af förorsakade swårigheter, swäfwat the rättsinniga Menniskor för ögonen thet faseliga fördref som thenna flod tillskyndat, utom thet, at the Fromma Fäder, som thet med ögonen sielfwa ser, altid sökt med bewekelige berättelser hos sina Effterkommande uti friskt minne thet bibehålla.

§ 2

Såsom thet och med all vörndnad er känt, then Nådiga Gudens wilja och meddelta ymnoga wälsingnelse, at ware Fruktamme, förökas och förkofra sig på Jordene at upfylla henne¹: så är thet så mycket mera troligt at then Gudfruktige Noack och hans Fromme Söner, med them Gud sielf talat, aldrig bifallit till the affällige Babels=torn=Byggares stålta och otidiga företagande som snörrät sträfwat emot Guds wilja och befallning, som war, at the skulle utspridas på hela jordene: utan fast mer gifwit them Gudfruchtigom anledning till en tidig afflyttning².

§ 3

Thet är ock med sanningena enligit, at the förste Jordenes inwånare effter Floden, som woro fromme, och ther med skiljas ifrån Meiniskines barn the ther bygde Babel och Tornet³, ju hwarför sig efftersinnat the förmonher, som them och deras Effterkommandom förwärfwas kunde, genom en tidig och förekommande besittning, af the jemwäl för floden Noach och hans barnom bekanta aflagna Länder; i mening, at ju mehr the öfwerfara och med sina små samhällen i begynnelsen inkräkta och sig tillägna kunde, ju större förmohns rättighet skulle the ock theras afföda fram för andra ther till äga.

§ 4

Troligt är ock at the wittre stamfäder effter Floden, till hielpreda här utinnan icke allenast förelyst sinom barnom uti sann Gudzfruchtan och anständig Dygdewandel, utan och lärt och underwrist them om allehanda konster och nyttiga handslögder; whar till the och kunnat hafwa anledning och betiening af the som för Floden warit brukeligit, eller sedermera blefwit upfunnit.

¹ Gen. 9. 7. 19.

² v. Beat. Lutherus. Kiraheyer. Harsdauffer. Imhoff. cit. in. Disp. Gryphisw. de praestant. & Hist. idiom, Sveog. Praef. M. Wahlberg. cf. Rudb. Atl. T. I. P. 3. & Disp. Lund. de Orig. Pop. Sweog. Pr. Cl. Spole.

³ Gen. II. 5. con. Gen. 6.2.

Jure Sanguinis Erumpentes

§ 5

Then synnerliga Gudz wälsignelse, som förkunnades Noach och hans Söner syftar förnämligast på the örsta Jordens Inwånare, till at föröka sig och uppfylla jordena; ther af och Abraham allenast i sit hus hade 312 hem födda tienare, som till strid dogse och wälöfwade woro⁴.

§ 6

I betrachtande af sådan beskaffenhet, kunna med skiähl besannas många lärda Mäns meningar, the ther intyga, at, icke så myckit långt effter floden, wissa Samhällen äfwen till Scandien anlänt. Och fast the här sig nedsatt, så hafwa the dock icke, så länge möyeligt warit, låtit afhända sig the Östra länderna, som the öfwerfarit, och således sig affstänga ifrån all förbindelse med sina berömmeliga Ätt=Fäder utan fast mera är thet troligit, at the gamle Stamfäder, både förordrat wittra män till anförare wid slika afflyttningar, såsom och sielfwa, rest af och an, at fägna, besöka och underwisa sina barn och effterkommande. Såsom thet förmäles, om Japhet, Mogog, Javan och flere⁵.

§ 7

At Skåne af then Scyto-Scandiska eller Sweo: Giötiska Släckten, som kommit öfwer Finland, och sedan norr ifrån hit neder, erhållit sina Inbyggare af första begynnelsen⁶, thet kan ibland andra bewis, äfwen bestyrkas af the Strömmar i Skåne och Bleking, som leda sina namn ifrån Siöar och rum i Norr; ther the sin uprinnelse hafwa, såsom Helgaå Rötneby=å och Laga=å i Halland. hade the första Inwånarne kommit ifrån the Södra Länder till Scandien och sig här neder satt, så hade icke strömmarne kunnat af the rum och Siöar långt bort i Giöthariket, ther the utflyta, sina namn erhålla, som dock skiedt är. Och at de första Skånske Inbyggare kommit Norr ifrån synes en och annan Minning af sielfwa språket wila wisa. T.E. Pilt är et ord som hwarken i vår tid är, eller under Danska föreningen warit hos gemene man brukeligt. Dock brukas thet här nu i sådan mening, soom the gamla berättelser om Spöken, Troll och Berg=troll förmäla, och i andra Swea=giötiske orter wanligt är at tala om sådane Piltar. Såsom Stötekuls=Piltan i Albo härad och Skåne ec. therföre lærer thetta ordet med thet öfrige af Swenska språket här tillförne wäl bekant warit.

Cap II

§ 1

Såsom the första Inbyggares effter Floden närings medel warit Skiutande och Fiskande, så lærer och thet theras förnämsta idn warit, som till aflägsna orter sig utsprit och förfogat. At the med Skytteri omgåatts. Hwaraf icke allenast Skyterne ibland the älsta Folk i werlden warit räknade utan och magogs Efterkommande, hwilka Scandien intagit hafwa, och erkänt Ogg för sin mäktiga Ätte=Fader och Jättalandsens domare⁷ blefwet här Scyto=Giöther kallade⁸.

⁴ Gen. 14. 14.

⁵ Rudl. Atl. T.I. Messen. Scand. Ilustr. alliique

⁶ Paul.Goth. Hist. Ant. C.I. Disp. Lund.de prim. Scand. Habit.

⁷ Nobiliss. Peringsk. Bibl. Slächtr

⁸ Rudb Atl. T. 3. pag 182. Baz. invent. Sveog C. I. p. 20. seq

Flores Antiquitates Skanicae

§ 2

At thet Seytiska namnet både till sind och bemärkelse instämmer med vårt Svenska Skytte=ord, thet wittnar förutan Johann Magnus⁹, Herodotus som säger, at then Herkulis Son, som förmåtte upspänna bogan, war Scyta kallad, och at Skytterne till häst äro Scyta nämnde.¹⁰

§ 3

Wälb. Herr Perningskiöld håller före, at ibland the skiljacktiga meningar, som gemenligen anföres om the Scandiskas första Stamfader, then är säkrast, at the första Inwånare i Scandien Gomer Japets Son, then wåre gamle till äfwentys kallat Onar, och Playo incrit, nämner Evenor; Men konungarne och andra Högborna Släckter af Magog och Javan uhrsprungne¹¹. Thet lårer icke heller fela, effter thenna berömmeliga Antiquariens ompröfwande, at ju the gamle Swänske, som kallades Rithi och Gethe, af Chittim Javans Son äro härstammade; emedan thet jemwäl är bekant, at the kallades Giöther, som långt tillförna blewet Geter nämde¹².

§ 4

Att the Skandiska Giöther äro the sanskyldige Gether och Stam=Göther, ifrån hwilkom det Göthiska namnet är utspridt till annor land, som wår gamla svenska lag förmäler¹³ thet witna, jämte margfaldige berättelser on åtskillige uttåg, som här ifrån skiet, jämwäl många lämningar af Götha namn och bedriffter, som ifrån forna tider hos oss til ewärdelig minning äro til finnandes.

§ 5

Märkeligit är the Scandier i Sweriges södre Deel, som med the öfrige Jättar, Jotunar, Gioter och Jioter och Jotnar, warit för Odens tid kallade, äro sedermera af Odens eller thes Sons Gauters nann nämnde Giöther och Gauter, och landet Gautland¹⁴. Theraf någre tagit sig tillfälle at leda thetta namnet uprinnese ifrån Gåta h. e. Gissa som Gauter är en Gåters uptäckare¹⁵.

Cap III

§ 1

Giöthalandetz belägenhet föreställer Herr Rudbeck kort, dock efftertänkelig beskrifning: Gautland (patria Gothorum) är merendels slätt ock belägit emellan thet Baltiska hafwet och Oceanen¹⁶.

§ 2

⁹ Lib.I. C. 27.

¹⁰ Melpom. C. 4. p. m. 223. 234. conf. Rudb. Atl. tom 3. p. 697. 705.

¹¹ 1.c. pag. 12.14.15.

¹² Baz. inv. Sveog. p. 19. Joh. Mag. 1. c. p. 23.

¹³ R. B. L.L. C. I. Conf. Pering. not. ad. vit.Theod. p. 437. & alibi. D. Wilde. H. Sv. Pragm. c. 2. §. 35. Diff. Lunde. Prim. Scand. Hab.

¹⁴ Se Herv. Sag. C. 13.p. m. 136. C. 19. p. 176

¹⁵ Rudb. Atl. T. I. 7. p. 226. Seg.

¹⁶ I. c. C. 24. p. 625. Conf. Petr. Trecentf. Rud. Nov. p. 90. c. Peringsk. I. c. p. 310.

Jure Sanguinis Erumpentes

Emot Herr Verelius, som allenast till liudet gör åtskillnad namnen Giöthaland och Gautland¹⁷, anförer Torfaeus Eddam, thet en tydelig skilnad finnas skall: Men at ther af draga thet ena namnet till Dannemark, som Torfaeus på syfftar, kan så myckit mindre bifallas, som icke allenast Edda betygar at begge namnen äro af et stamord, utan och af thet a honom andragne stycket, som hörer till Herv. Sag. klarligen wisar, at Gother och Gauther uttryckeligen skiljas ifrån the Danska¹⁸. Och war Getzur, som säges wara öfwer the Gauter rådande, Kong Agentyrs trogne Råd, och thes Faders K.Heidricks foster fader¹⁹ Hwar af skiönjas kan, huru särskilte konungar Agantyr och Getzur warit, thet dock Torfaeus will påstå²⁰.

§ 3

Om Giöthariketzs sanskyldiga gränser gifwer gamla Svenska Hist. af Messinio utgifwen, thetta betygande: Och the kallades Giötha, som bögede nidan förnämde Skoga (Ty wedh och Kolmardh) och till Örsund emellan Östra hawet och Wästra²¹ Hwad här emot plägar fördragas, finnes af mången wederlagt wara.

§ 4

Hade thet Giöthiska namnet i Odins tid sträckt sig så wida at och Tyskland ägt ther af del, eller alla the länder, som Asianerne innehade, thet dock Torfaeus af Rimbegla vill bewisa²²; hwilken skrift han säger i senare tider wara ändrad²³, aldrig hade C. I. Caesar eller Tacitus thet så aldeles förtegat.

§ 5

Hwad Torfaeus vidare indrager af Saxone, om Torkill ifrån Thelemarken, som skall hetat Guticus²⁴(+) så är thet ofullkomligt, at af en enda persons namn wilja dömma om et helt landskaps forna titul och hedersnamn; utom thet at Saxo altid gör åtskillnad emellan Svenska, Giöther, Danska, Nordska²⁵.

§ 6

Herr Verelius som säger²⁶, at Giötha Elfwen löper per medias Gothorum populos, bestyrcker icke Torfaei mening, som är, at Norige och warit Giöthaland, änskiönt thet här ifrån fåt sine Inwånare: Fast mer betygar Vikingss. Saga, at samma Elf ligger in till Gautlani²⁷.

§ 7

Thet Torfaeus ytterligara, till sin mening; bestyrkiande, företer, är indraget af företalet till Grotta=Saung och Svenska K. Dagers resa till Gott=land.

¹⁷ Not. ad. Giöth. §. Holf. S. p. 5.

¹⁸ Vid. Torf. I. c. p. 92 seqq

¹⁹ Herv. S. C. 18.

²⁰ Torf. I. c.

²¹ Vid. Rudb. Atl T. I.p. 443.

²² I. c. p. 24. 265.

²³ I. c. p. 267.

²⁴ I. c. Vid. Sax. p. ra. 130 c. 8.

²⁵ Conf. Joh. Mag. C. 7. p. 20

²⁶ I. c. Vid. Torf. I. c. p. 84.

²⁷ Vid. Ver. Not. Herv. p. 29.

Cap IV

§ 1

Om Skåne, som i forna tider jämväl varit med Giötha=namnet hedradt, äro Lyschander och Volfs anmärkningar härutinnan efftertänkelige, ty fast the bägge säga, at Skåne af Guto, then Siunde Domaren i Dannemark, erhållit thes något förändrade namn; och at Skånska Inbyggarne ther af blewet Gytbingar nämnde, så komma the dock ther uti öfwer ens, at härstädes, för Guti och the danska ankomst, varit Gother och Gether boendes²⁸. Hwar til kommer, at omrörde Rolf högeligen berömmar the Gethers stora mackt, så at then 3:de domaren på Jutland varit af thes exempel föranlåten, at utwidga sitt rike: thet Gether, säger han, wozte dageligen märkeligen på alle sider försicketlig styrker och bemandet deres regemente.²⁹

§ 2

At Skåne med rätta tilägnas thet ädla Giöthanamn, lämnar Herv. Saga minning om, berättandes, at Kong Angantyr's Syster föll för Hunerne i Gaut-eller Gotaland³⁰. Om hwilket nederlag än i Skåne finnes then wisshet, som med grundfasta bewis förklarar, at Skåne varit samma Gaut= eller Göthaland³¹.

§ 3

Sammaledes säger Herw. Saga: Haraldr Hildetann liet giefa sier Kongs nafn i. Gautlandi³² Hwilket Gautland³³ Hwilket Gautland ey annat varit än Skåne. Verelius säge: goud Haraldus ante Daniae regnum initum Gothie partem Scanium avulsam occupaverit ejusque Regem se dixerit³⁴; Och Torfeus in Gothia enim primo moram nexuisse Haraldum, & deinde Daniam adiisse, Saepe disstus Hist. Herv. Locus perbibet³⁵ och ther med instämmer till honom tilägnade titulen; Konung i Skåne, Småland, Werend och Bleking^{36 37 38}.

§ 4

Här af förmärkes nu, at the rätte Stani=Giöther eller Getber varit et öfwermåttan mäktigt Folk; och antingen man anser Göthernas första ankomst till Scandien, eller thes hemwist i thes Fosterland, eller Giöthnamnetz delaktighet ut och inom landz, så kan ofelbart påstås, at Skåne, så til namn och belägenhet, som till blod och härkomst, af ålders äger med the andra Göthiska Länder, i anseende till alt thetta, en fast och säker förbindelse.

²⁸ Lysch. hist. Dan. p. m. 28.

²⁹ Sub. Tit. Jud. III. Dan.

³⁰ Cap, 18. 19

³¹ Infr. Tred. Del. C. 8

³² c. 2o

³³ c. 2o.

³⁴ In Not Herv.p. 186

³⁵ c. 2o

³⁶ c. 2o.

³⁷ 1. c. p. 315.

³⁸ E. 01. Torm. Ant. D. Serm. III.

Jure Sanguinis Erumpentes

Cap V

§ 1

Reid= Götha namnetz gamla häfd är och märkwärdig ty antingen man wil leda thes uprinnelse af Ridande och Farande, med Torfaeo³⁹, eller af Ridjande med Verelio, så instämmer thet dock så wäl med Skåne, som the näst Gräntsande Götha=Länder⁴⁰ hwarest många rum af Rid och Hed nämde äro.

§ 2

Att Reid=Götha titulen betecknar et till Götha riket hörande land, äfwen som Red=Kyekian än i dag är Annexe=kyrkian⁴¹. Skieps=rede är thet som hörer till skieps utrustning⁴². Thet yttersta wid en hamn, kallas Redd, ther skieppen utläggas och utredas⁴³.

³⁹ Torf. I. c. p. 87.

⁴⁰ Verel. Not. Herv. p. 115.

⁴¹ Swenska Kyrk. Ord. Cap. 2. §. 7.

⁴² Norig Herdskrå C. 35

⁴³ In.pref. Frag. de Pugn. Brawall. praefixa.